

Mooi Mozartconcert van Excelsior

Afgelopen zaterdag gaf de COV Excelsior een Najaarsconcert in de Grote Kerk in Naarden. Het was een passende plek voor dit concert, want op het programma stond kerkmuziek van W.A. Mozart (1756-1791).

Te Deum

De avond werd geopend met Mozarts 'Te Deum' (1769). Deze verklanking is niet zo dramatisch als die van latere componisten als Verdi, Bruckner of Berlioz. Bij Mozart zingt het koor voornamelijk homofoon (in akkoorden) en in één tempo, hetgeen slechts wordt afgewisseld met een langzaam gezongen bede ("Te ergo quæsumus") en een fuga ("In Te Domine, speravi"). Overigens net zoals in het 'Te Deum' van de salzburger hofmusicus Michael Haydn (1760), het stuk waardoor de dertienjarige Mozart zich liet inspireren. Bij Excelsior was het Te Deum desalniettemin, dankzij dynamiek en een soepele aanpak van dirigent Toon de Graaf, aangenaam om naar te luisteren.

Vespers

Hierna klonken de 'Vesperae Solennes de Confessore': muziek die Mozart in 1780 schreef voor een avonddienst in de Dom van Salzburg. Het stuk bestaat uit de verklanking van vijf Psalmen en van het Magnificat (Lofzang van Maria). Omdat de Psalmreeks (110-113) niet wordt besloten met Psalm 114 maar met 117, is het stuk niet voor de Vesper van een gewone zondag, maar voor die van een feestdag bestemd. Wellicht 'Ruperti-Kirtag', het feest van St. Rupert, beschermheilige van Salzburg.

In de Vespers zit meer variatie dan in het Te Deum: het koor zingt vaker polyfoon (door elkaar heen), en er wordt meegezongen door solisten. Toch klinkt het geheel nogal gedrongen: de psalmregels rollen in recordtempo achter elkaar aan, soms worden ze zelfs tegelijkertijd ten gehore gebracht; de instrumentale tussenspelen bieden weinig ontspanning, en slechts de sopraan-solist krijgt kans om te schitteren. Het is waarschijnlijk te danken aan de toenmalige aartsbisschop van Salzburg, Hieronymus Colloredo, die van opschieten hield. Verreweg het aangenaamst van de Vespers zijn het "Laudate pueri" (Ps.113), waar het koor een fraaie fuga zingt, en het "Laudate Dominum" (Ps.117), waar de sopraan een hoogtepunt uit Mozarts oeuvre horen laat. Ook bij Excelsior waren deze delen het plezierigst om naar te luisteren: de fuga van het "Laudate pueri" klonk prima, en het "Laudate Dominum", dankzij een helder zingende Lauren Amishaw, prachtig. Jammer was wel dat hier een fagot meespeelde die niet met de strijkers mengde en dat de contrabassist vaak te laat inzette. Maar bovenal was jammer dat er rond de Psalmen geen gregoriaanse antifonen (refreinen) werden gezongen: die horen er immers bij. Bovendien wordt Mozarts muziek er sprekender en indrukwekkender door.

Bij het afsluitende 'Magnificat' met zijn treffende tekst-uitbeeldingen (verhogen, vernederen, leeg heenzenden) was te merken dat bij de sopranen de rek eruit begon te raken: doordat verschillende zangeressen een verkoudheid hadden opgelopen, zongen zij hier niet alleen versluierd maar ook onvast. Gelukkig bleef hun inzet onverminderd en wisten zij zich later op de avond te revancheren.

Requiem

Na de pauze werd het concert voortgezet met het Requiem. Mozart schreef het vlak voor zijn dood in 1791. Hij was toen al een jaar of tien 'zzp'er', en niet meer gebonden aan voorschriften van een broodheer. In het stuk komen daarom zowel de tekst als de muziek, veel beter dan in de Vespers, tot hun recht. Dankzij de soepele aanpak van De Graaf was ook het Requiem boeiend om naar te luisteren. Het koor zong verzorgd; af en toe zelfs met een fluwelen klank. En prima begeleidde het orkest. Jammer was slechts dat de bassethoorns (klarinetten) in het smartelijke "Lacrimosa" en in het melancholieke "Agnus Dei" nogal scherp uithaalden. Maar fraai klonk het koper in het "Hosanna" (Sanctus & Benedictus) – en vooral de trombone in het "Dies Iræ": de 'tuba' die op de jongste dag de doden uit hun graven wekt. Er werd indrukwekkend over gezongen door het solistenkwartet: Pieter Hendriks (bas), Matine Straesser (alt), Lauren Amishaw (sopraan), en vooral Peter Vos (tenor). Fraai klonk dit kwartet bovendien in de fuga over "Signifer Sanctus Michael", de aartsengel die de zielen naar het licht brengt. En al was het tempo sneller dan Mozart voorschrijft (Andante), ook in het vriendelijke "Benedictus" was te merken dat er vakmusici aan het werk waren. Het Requiem werd besloten met een, mede dankzij de heren-zangers, stevig gezongen koorfuga: "het eeuwige licht moge hen verlichten... omdat Gij barmhartig zijt".

November 2017

Al met al was het Najaarsconcert van Excelsior een gebeurtenis die de moeite van het bezoeken en beluisteren waard was. Het doet uitzien naar het volgende concert. Helaas is dit pas op 24 November volgend jaar. In elk geval wordt dan muziek uitgevoerd van Bach (Cantate 21) en van Händel (Ode for St. Cecilia's Day). Muziek die, niet minder dan die van Mozart, in de smaak zal vallen.

J. Veerman.